

2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi

Zehra KILIÇ ÖZMEN¹

Geliş Tarihi: 22.02.2019

Kabul Tarihi: 11.06.2019

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırma, 2018 yılında değiştirilen ve 2018-2019 yılında 1.sınıflara uygulanmaya başlanan sınıf öğretmenliği lisans programının, sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının mesleki ihtiyaçlarını karşılama durumlarını belirlemek amacıyla yapılmış nitel bir çalışmadır. Veriler, 2016-2018 yılları arasında Devlet ve vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden ve sınıf öğretmenliği 4.sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu anket soruları ve yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış ve betimsel analizle bulgulara dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, yeni değiştirilen sınıf öğretmenliği lisans programının, sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının beklentilerini karşıladığı ifade edilebilir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının, eklenmesini arzu ettikleri derslerin büyük çoğunluğu, seçmeli dersler adı altında yer alan ders havuzunda bulunmaktadır. Yeni programdan Genel Fizik, Genel Kimya, Genel Biyoloji, Uygarlık Tarihi gibi derslerin çıkarılması da katılımcıların beklentisi yönündedir. Ayrıca alan eğitimi derslerine ilk yıldan başlanması, öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleğe hazırlanmalarında ve mesleği tanımalarında önemlidir. Yeni programda eleştirilen konu, üçüncü sınıfta yer alan “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılmasıdır. İlk yıldan itibaren öğretmenlik uygulaması ile ilgili derslerin programda yer almasını isteyen katılımcılar için, meslekî ihtiyacı karşılamayan tek durum, Öğretmenlik Uygulaması dersinin sadece son sınıfta olmasıdır. Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının yeni programın uygulanma aşamasındaki beklentileri; ders içeriklerinin MEB-YÖK uyumunu gerçekleştirecek şekilde tasarlanması, derslerin uygulama ağırlıklı olması, akademisyenlerde öğretmenlik tecrübesinin bulunması, şeklindedir.

Anahtar kelimeler: Sınıf öğretmeni, lisans programı, öğretmen adayı

¹ Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, e-mail: kilicozmen@yahoo.com.tr, ORCID: 0000-0001-7825-0016

2018 Evaluation of Classroom Teaching Undergraduate Program

Submitted by 22.02.2019

Accepted by 11.06.2019

Research Paper

Abstract

This study is a qualitative study which was aimed to investigate whether the classroom teaching undergraduate program which was changed in 2018 and started to be applied to undergraduate 1st year students in 2018-2019 academic year meet the professional needs of the prospective teachers. The data were collected from class teachers working in state and foundation schools between the years of 2016-2018 and from 4th grade students in the department of classroom teaching. The data of the study were collected through open-ended questionnaire and semi-structured interview form prepared by the researcher and transformed into findings by descriptive analysis. The newly-changed classroom teaching program seems to meet the professional needs of classroom teachers and prospective teachers. The majority of the courses they wish to be added are included in the elective course pool. Removing the lessons such as General Physics, General Chemistry, General Biology and History of Civilization from the new program has been realized according to the expectation of the participants. Beginning the field education courses in the first year is important in preparing the teacher and prospective teacher for the profession and in recognizing the profession. The subject they criticized in the new program is the removing of the "School Experience" course in the third year. For the participants who want to take the internship program from the first year, the only situation that does not meet the Professional needs is that the internship is only in the last year. The expectations of classroom teachers and prospective teachers at the stage of implementation of the new program are; designing the course contents in a way to realize the compliance of the Ministry of Education and Higher Education; having practice weighted courses; having the experience of teaching in academicians.

Keywords: Classroom teacher, undergraduate program, teacher candidate

Giriş

Türkiye’de Tanzimat’tan beri öğretmen yetiştirme anlayışında ve programlarında devamlı değişiklikler yapılmıştır (Akyüz, 1994, s. 153; Aydın, 1998, s. 1). Öğretmen yetiştirme işlevinin 1982 yılında üniversitelere devredilmesinden günümüze kadar geçen süreçte öğretmen yetiştirme lisans programlarıyla ilgili olarak 1997, 2006 ve 2009 yıllarında yeniden düzenleme çalışmaları yapılmıştır. Son değişiklik 2018 yılında eğitim/eğitim bilimleri fakültelerinin bölüm ve anabilim dalı yönünden yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme lisans programlarının yeniden güncellenmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir (YÖK, 2018). Yeni program, 2018-2019 öğrenim yılında 1. sınıfa başlayan lisans öğrencilerine uygulanmaya başlanmıştır. Diğer lisans sınıfları eski programla (2006) öğrenimlerine devam etmektedir.

Eğitim fakültelerinde 2., 3. ve 4. sınıf lisans öğrencilerine uygulanan sınıf öğretmenliği programında (YÖK, 2006), bilişsel alana yönelik derslerin ağırlıklı olması ve MEB-YÖK uyumsuzluğu dikkat çekmektedir. 2006 sınıf öğretmenliği lisans programına göre; toplamda 156 kredilik sınıf öğretmenliği programının 34 kredisi eğitimle, 122 kredisi öğretimle ilgilidir. Yapılan bir çalışmada 152 kredilik sınıf öğretmenliği programının ancak 21 kredisinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerini oluşturduğu belirtilmiştir (Atanur Baskan, Aydın ve Madden, 2006, s.39).

2006 programında alan ve alan eğitimi derslerinin yoğunlukta olduğu ifade edilebilir. İlk iki sene öğretmen adayları önce alan bilgisine yönelik dersleri (Genel Fizik, Genel Biyoloji, Genel Kimya vb.) almakta, daha sonra bu derslerin nasıl öğretileceği ile ilgili alan eğitimi derslerini (Fen ve Teknoloji Öğretimi, Matematik Öğretimi, Hayat Bilgisi Öğretimi vb.) almaktadır. 2018 öğretmen yetiştirme lisans programlarında dersler; meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi olarak üç grupta toplanmaktadır. 2018 programıyla beraber alan derslerinin ismi değiştirilmiş ve içeriği ilkökul programına, görece daha uygun hale

getirilmiştir. I. yarıyıldan itibaren İlkokulda Temel Matematik, İlkokulda Temel Fen Bilimleri gibi içeriği eski programa göre hafifletilmiş, alan eğitimine ağırlık veren dersler konulmuştur.

Dünyada ve Türkiye’de eğitim fakültelerine yapılan eleştiriler, artık bilgi yüklemekten çok “öğrenmeyi öğrenme” ve öğretmenlik uygulamaları üzerinde yoğunlaşmaktadır (Yüksel, 2015, s. 27). Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) sonuçlarındaki başarısıyla araştırma konusu olan Finlandiya; %73 oranıyla alan eğitimi derslerine programında en fazla yer veren ülkelerden biridir (Erbilgin ve Boz, 2013, s. 156).

Öğrencilerin değişen profili, bilgi çağıyla başlayan değişim, küreselleşme, iş birliği ve rekabet, toplumsal ve bireysel ihtiyaçların karşılanması (Genç ve Eryaman, 2008, ss.100; Özcan, 2013, ss. 32-33) için özellikle sınıf öğretmenliği programının devamlı gözden geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü okul öncesi eğitimi programı daha duyuşsal ve psiko-motor ağırlıklı, ilköğretim II. kademe programı daha bilişsel ağırlıklı olabilirken sınıf öğretmenliği programı, hem bilişsel hem duyuşsal (Çermik, Doğan ve Şahin, 2010, ss.209) hem de psiko-motor alanlara hitap edebilmelidir. Çünkü çocukların gelişim dönemleri, bu üç ihtiyacın karşılanmasını zorunlu kılmaktadır. Bilgi çağının, küreselleşmenin ve 21. yy becerilerinin (MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı, 2011, s. 291) doğru anlaşılması ve öğrencilerin bu bilinçle ve bu becerilerle yetişebilmesi için öncelikle sınıf öğretmeni adaylarının bu donanımlara sahip olması ve yeni yetişen nesle bunları aktarabilmesi gerekmektedir. Yüksel (2015, s.23)’in belirttiği gibi “Kaliteli öğretmen ancak kaliteli bir öğretmen eğitimi programı ile yetiştirilebilir”. Sınıf öğretmenlerinin, kendilerini ve öğrencilerini anlamaları, çocuğa uygun dil kullanmaları, sınıf yönetimi, derslerini çocuğun dünyasına göre yapılandırabilmeleri için alan eğitimi, psikoloji ve öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki dersleri almaya daha çok ihtiyaçları vardır (Hallam, 2009, ss. 322-323; Ötken ve Anıl, 2016, ss.13-14; Yıldırım ve Öner, 2016, ss.150-151). Değiştirilen sınıf öğretmenliği lisans programının, programı uygulayacak olan sınıf öğretmenleri ve 4. sınıf öğretmen

adayları tarafından değerlendirilmesi çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu çalışma yeni değişen sınıf öğretmenliği lisans programının (2018) değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının 2006 sınıf öğretmenliği lisans programından çıkarılmasını istedikleri dersler hangileridir?
2. Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının 2018 sınıf öğretmenliği lisans programında yer almasını istedikleri dersler hangileridir?

Yöntem

Bu çalışmada sınıf öğretmenliği lisans programının (2018) öğretmen adayları ve sınıf öğretmenlerinin görüşüne göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” kullanılmıştır. Bu çalışmada durum, 2018 sınıf öğretmenliği lisans programıdır. Durum çalışmasında, bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Durum çalışmasında genellikle birden çok veri toplama yöntemi kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 73). Bu çalışmada açık uçlu anket ve görüşme ile veriler toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu belirlerken yöntem olarak amaçsal örneklemeden tipik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme; çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına imkân sağlar. Tipik örnekleme ise; evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan bir durumun belirlenerek

bu örnek üzerinden bilgi toplanmasını gerektirir (Büyüköztürk vd., 2018, s. 92-94). Çalışma grubu, 3 ayrı gruptan oluşmaktadır. Bunlar:

1. Sınıf öğretmenliği 4. sınıfta okuyan öğretmen adayları
2. Devlet okullarında çalışan sınıf öğretmenleri
3. Vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenleri

Araştırmada, öğretmen adayları için Hasan Kalyoncu Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinden, vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenleri için İstanbul Anadolu Yakasındaki vakıf okullarından, devlet okulunda çalışan öğretmenler için İstanbul'un çeşitli okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden veri toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuyla ilgili demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

	Anket			Görüşme		
	Değişkenler	Alt Kategoriler	<i>f</i>	Toplam	<i>f</i>	Toplam
ÖĞRETMEN ADAYLARI	Cinsiyet	Kadın	19	39	6	6
		Erkek	20		0	
SINIF ÖĞRETMENLERİ	Cinsiyet	Kadın	29	47	9	11
		Erkek	18		2	
ÇALIŞTIĞI KURUM	Çalıştığı Kurum	Devlet	26		5	
		Vakıf	21		6	
Toplam				86	17	
Genel Toplam					103	

Tablo 1 iki bölümden oluşmaktadır. Tablonun sol tarafı açık uçlu sorulardan oluşan anketin uygulandığı katılımcıların demografik özelliklerini, tablonun sağ tarafı ise görüşme yapılan katılımcıların demografik özelliklerini sunmaktadır. Toplamda 103 öğretmen ve öğretmen adayından veri toplanmıştır. Verilerin, 45'i sınıf öğretmenliği 4.sınıfta öğrenim

gören öğretmen adaylarından (39'uyla anket, 6'sıyla görüşme), 58'i sınıf öğretmenlerinden (47'siyle anket, 11'iyle görüşme) elde edilmiştir. Cinsiyetlere bakıldığında ise öğretmen ve öğretmen adaylarında kadın öğretmen sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Aşağıda, araştırmada kullanılan iki ayrı veri toplama aracı tanıtılmaktadır:

Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Anket: Veriler, kişisel bilgiler için kapalı uçlu sorulardan ve görüş/öneriler için açık uçlu sorulardan oluşan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anketin son sayfasında; Tablo 2 ve 3'ün verileri için 2006 sınıf öğretmenliği lisans programı, Tablo 4 ve 5'in verileri için 2018 sınıf öğretmenliği lisans programı yer almaktadır. Katılımcılar çıkarmayı düşündükleri ve eklemeyi istedikleri dersleri programa bakarak belirlemişlerdir. Form araştırmacı tarafından hazırlanmış, iki uzmanın görüşleri alınarak düzenlenmiş ve son hali verilmiştir. Kişisel bilgilerde cinsiyet ve kurum sorulmaktadır. Açık uçlu sorularda; "Hangi derslerin programdan çıkarılmasını önerirsiniz?", "Farklı hangi dersleri görmek istersiniz?", soruları yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Yarı yapılandırılmış görüşme formu, sınıf öğretmenleri ve son sınıf lisans öğrencilerinin sınıf öğretmenliği programıyla ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Görüşmeye başlarken katılımcılara önce 2006 sınıf öğretmenliği lisans programı verilmiştir. Katılımcılardan programı incelemeleri istenmiş, ardından sorulara geçilmiştir. "Yeni bir program hazırlanacak olsa, 2006 sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerden hangisini/hangilerini çıkartmak isterdiniz?", sorusu katılımcılara sorulmuştur. Ardından 2018 sınıf öğretmenliği lisans programı verilmiş, incelemeleri istenmiştir. Ardından; "Farklı olarak hangi derslerin lisans programında yer almasını isterdiniz? Neden?" sorusu sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler, 2016-2018 yılları arasında toplanmıştır. Çalışmaya başlayıp ilk veriler toplandıktan (Tablo 2-3) sonra program değişikliği gündeme gelince sürecin tamamlanması için araştırma 2 yıla yayılmıştır. Çalışmanın hedefi, öğrenci ve öğretmen ihtiyacını karşılayacak en uygun programın belirlenmesidir. 2006 programıyla çalışmaya başlanıldığında toplanan verilerle 2018 programının ne kadar uyumlu ya da farklı olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından bizzat ilkokullara ve üniversitelere gidilerek toplanmıştır. Çalışmanın birinci bölümü tamamlandıktan sonra program değişmiştir. Program değiştikten sonra öğretmen ve öğretmen adaylarının 2006 programında yapmak istediği değişikliklerin yeni programda karşılanma durumunu görmek amacıyla, veriler yeni program üzerinden toplanmıştır. Görüşmeler, randevu sistemiyle, birebir görüşülerek yapılmıştır. Görüşmeler 20-25 dakika sürmüştür. Görüşmeler katılımcıların izni alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiş, aynı zamanda görüşme esnasında not tutulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler ayrı ayrı numaralandırılmış ve tek tek okunmuştur. Açık uçlu anketler için; vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden gelen veriler Ö1, Ö2 vb., devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinden gelen veriler D1, D2 vb., sınıf öğretmeni adaylarından gelen veriler Ü1, Ü2 vb. şeklinde kodlanmıştır. Deşifre edilen görüşme sonuçları için vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden gelen veriler GÖ1, GÖ2 vb., devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinden gelen veriler GD1, GD2 vb., sınıf öğretmeni adaylarından gelen veriler GÜ1, GÜ2 vb. şeklinde kodlanmıştır. Her bir soruya verilen cevaplar tek tek analize tabi tutulmuştur. Açık uçlu anketler ve deşifre edilen görüşmelerde aynı özellikleri ölçmeyi

hedefleyen sorular aynı anda okunmuş, sistematik kodlamalar yapılmış, kodlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar dikkate alınarak sınıf öğretmenliği lisans programında belirlenen ders gruplarına göre kategoriler oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 253). Tablolarda da ilgili soru kökü kategorilerle uyumlu olduğu için tema olarak alınmıştır. Ayrıca her tablonun sonunda açık uçlu sorulara verilen cevaplardan ve görüşme sonuçlarından birebir alıntılara yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada güvenirlilik için tutarlılığın sağlanmasında araştırmaya tarafsız bir biçimde bakılması amacıyla açık uçlu anket sorularının ve yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasında eğitim ve nitel araştırma alanında uzman bir araştırmacının yardımına başvurulmuştur. Ayrıca yöntem çeşitliliğinin -anket, görüşme, kayıt ve notların- birbirleriyle uyum ve tutarlılığı inandırıcılığın, katılımcılardan birebir alıntılar da güvenirlilik için tutarlılığın sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

Bulgular

Sınıf öğretmenliği lisans programının, öğretmen ve öğretmen adaylarının meslekî ihtiyaçlarını karşılama durumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinden, vakıf ve devlet okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden toplanan verilerin düzenlenmiş hali Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Yeni Bir Program Hazırlanacak Olsa, Öğretmen Adaylarının ve Öğretmenlerin Programda (2006) Yer Alan Derslerden Hangisini/Hangilerini Çıkartacaklarına İlişkin Anket Bulguları

ÖĞRETMEN ADAYLARI (n=39)			ÖĞRETMENLER DEVLET (n=26)		ÖĞRETMENLER VAKIF (n=21)	
	DERSLER	f	DERSLER	f	DERSLER	f
ALAN VE ALAN EĞİTİMİ DERSLERİ	Genel Biyoloji	19	Genel Fizik	20	Genel Kimya	5
	Genel Fizik	17	Genel Kimya	17	Sanat Eğitimi	3
	Genel Kimya	15	Genel Biyoloji	13	Temel Matematik	1
	Uygurlık Tarihi	8	Uyg. Tarihi	5	Türk Tar.ve Kült.	1
	Türk Tarihi ve Kültürü	4	T. Matematik	3	Cum.D.Türk Edb.	1
	DKAB	4	Cum.D.Türk Edb.	2	Çevre Eğitimi	1
	Trafik ve İlk Yardım	4	Sanat Eğitimi	2	Müzik	1
	Görsel Sanatlar Öğretimi	3	Türkçe Öğretimi	2	Bed.E.Spor Kült.	1
	Temel Matematik	3	Hayat B. Öğretim	2	Sos. Bil. Öğretimi	1
GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Sosyoloji	12	Felsefe	2	Felsefe	3
	Felsefe	9	Yabancı Dil	2	Bilim.Ar. Yönt.	3
	Türk Eğitim Tarihi	8	Bilim.Ar. Yönte.	2	Sosyoloji	2
	Bilim. Ar. Yöntemleri	7	Sosyoloji	1	Ata.İlk.veİnk.Tari.	1
	Etkili İletişim	3	Türk Eğit. Tarihi	1	Gen.Kültür Ders.	1
ÖĞRETİM ENLİK MB DERSLERİ	Türk Eğ.Sist.veOkul Yönet	1	Sınıf Yönetimi	2	Sınıf Yönetimi	1
	Ölçme ve Değerlendirme	1	Özel Eğitim	1	Öğr.TekMat.Tas.	1

Tablo 2’de sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları en fazla Alan Derslerinden; Genel Biyoloji, Genel Fizik, Genel Kimya ve Uygurlık Tarihi derslerini programdan çıkarmak istediklerini belirtmişlerdir. En az ders çıkarmayı düşündükleri alan, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Alanındaki derslerdir. Programdan dersleri çıkarma sebeplerini açıklayan öğretmen ve öğretmen adaylarının ifadelerinden birebir alıntılar aşağıda yer almaktadır. Sınıf Öğretmenliği 4.sınıf öğrencilerinin açıklamaları;

Genel Fizik, Genel Kimya, Genel Biyoloji, Felsefe derslerinin çıkartılmasını önerirdim. Çünkü bu dersleri öğretmen olduktan sonra kullanmıyoruz ve genel olarak bu derslere zaten liseden itibaren hâkim olarak buralara geliyoruz. (Ü16-Kadın / Ü9-Erkek / Ü35-Kadın)

Devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin, lisans programından çıkarmayı düşündükleri derslerle ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

Fizik, Kimya, Biyoloji, Uygarlık Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Türk Edb. Bu dersleri o kadar üst düzey olarak verdiler ki, sadece ezberleyip sınavlarına girdik. Bir köy öğretmeni olarak çocuklara okuma-yazma öğretirken bile seviyelerine inmekte zorlanıyorum. Üniversitede aldığım bu derslerin ilkokula ait müfredatla ilgili olmadığını düşünüyorum. (D4-Kadın-2)

Vakıf Okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin, lisans programından çıkarmayı düşündükleri derslerle ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

Genel Fizik, Genel Kimya, Genel Biyoloji derslerinin işlevsel olduğunu düşünmüyorum. Üniversitede ders saatlerinin gereksiz yere doldurulması yerine eğitim bilimlerinin artırılması gerektiğini düşünüyorum. (Ö21-Erkek- 3)

Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları yaptıkları yorumlarda derslerin içerik ve işlenmesinde MEB-YÖK uyumu olmamasından, derslerin mesleğe başladıklarında kullanılmayan bilgiler içerdiğinden şikâyet etmektedirler. Özellikle sayısal dersler (fizik, kimya, biyoloji) ve uygarlık tarihi gibi derslerin mesleki anlamda işlevsel olmadığını belirtmektedirler.

Program değiştikten sonra devlet ve vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmelerde önce eski program verilerek hangi dersleri programdan çıkarmak istedikleri sorulmuş, sonra yeni program verilerek programı değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının buna yönelik görüşleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Yeni Bir Program Hazırlanacak Olsa, Öğretmen Adaylarının ve Sınıf Öğretmenlerinin Programda (2006) Yer Alan Derslerden Hangisini/Hangilerini Çıkartacaklarına İlişkin Görüşme Bulguları

ÖĞRETMEN ADAYLARI (n=6)			ÖĞRETMENLER DEVLET (n=5)		ÖĞRETMENLER ÖZEL OKUL (n=6)	
	DERSLER	f	DERSLER	f	DERSLER	f
ALAN VE ALAN EĞİTİMİ DERSLERİ	Genel Fizik	3	Uygarlık Tarihi	4	Genel Kimya	5
	Genel Kimya	3	Genel Kimya	3	Genel Fizik	5
	Genel Biyoloji	1	Genel Biyoloji	3	Genel Coğrafya	3
	Uygarlık Tarihi	1	Genel Fizik	3	Genel Biyoloji	2
	Çevre Eğitimi	1	Türk Tar.veKült.	2	Uygarlık tarihi	2
	Edebiyat	1	T. Matematik II	1	Cu. Dön.Türk Edb	1
	Fen Lab. Uygulamaları	1	Genel Coğrafya	1	Temel Matematik	1
	Matematik II	1	Sanat Eğitimi	1	Türk Coğ. ve Jeo.	1
				Müzik	1	Sanat Eğitimi
GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Sosyoloji	3	Felsefe	1	Felsefe	3
	Felsefe	1	Yabancı Dil	1	Ata. İlk ve İnk. T	3
	Tarih	1	Bil.Araş.Yön.	1	Yabancı Dil	3
	Bil.Araş.Yön	1	Bilgisayar	1	Top. Hiz. Uyg.	1
	Atatürk İlk ve İnk. T	1	Sosyoloji	1	Bil.Araş.Yön	1
ÖĞRETMENLİK MB DERSLERİ	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	1				
	Eğitim Bilimine Giriş	1				

Tablo 3’de de sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının en fazla Alan Derslerinden; Genel Fizik, Genel Kimya, Uygarlık Tarihi ve Genel Biyoloji derslerini programdan çıkarmak istedikleri görülmektedir. En az ders çıkarmayı düşündükleri alan, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Alanındaki derslerdir. Tablo 2’deki anket sonuçlarıyla Tablo 3’deki görüşme sonuçları birbirleriyle uyumludur. Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları MEB-YÖK uyumunun olmadığı, içeriği en az lise düzeyinde olan sayısal derslerin programdan çıkarılmasını istemektedirler. Aşağıda sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının deşifre edilmiş görüşmelerinden örnekler yer almaktadır.

Devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin görüşleri şöyledir:

Çocuk gelişimine yönelik ders sayısı az. Bilgiden önce çocuğun çok iyi tanınması gerekiyor. Biz bunu deneme yanılma yoluyla öğrendik. Aslında rehberlik programının sistemiyle gitmesi gerekiyor. Hiçbir yerde kullanmayacağımız fizik, kimya, biyoloji, yabancı dil dersleri verdiler. Biz çocuğa yönelik dersler almalydık. Çünkü bizim sonuçta amacımız çocuk. Çocuğu iyi tanınmalı, çocuğa ne verebilmeliyiz, buna yönelik dersler olmalı. Dersler öyle düzenlenmeli ki Türkiye'nin her yerinde uygulayabilmeliyiz. (GD1-Kadın-20)

İlk birinci yıl dersleri; Fizik Kimya Biyoloji, Bilgisayar. Türk Tarihi ve Kültürü, Uygarlık Tarihi. Çünkü kullanmadım. İlkokul seviyesine uygun değildi. Bizim için 3. ve 4. Sınıf dersleri önemli. Ondan sonra derslerden, bölümümden keyif almaya başladım. Çünkü İlkokuldaki öğrencilere ne katabilirim onunla ilgili bir şeyler veriyordu bana. Onun dışındakiler çok da bir şey katmadı. Eşit ağırlıktan mezunum. Sınavı kazanmış, Sınıf Öğretmenliğine gelmişim. Burada Fizik, Kimya, Biyoloji görüyorum. Çok çok saçma. Üstelik bu derslerin öğretmenlikle alakası yok. Bol uygulama olsun. Fizik, Kimya kalkmalı. Türk Tarihi, Uygarlık Tarihi kalkmalı. 1. ve 2. Sınıf derslerinin çoğu kalkmalı. Öğretim dersleri kalsın. Aslında yeni program bizim yetiştiğimiz programdan daha iyi görünüyor. Staj 1.sınıftan başlasın. Yeni programda staj niçin sadece son sene? (GD3-Kadın-8)

Vakıf okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin eski ve yeni programla ilgili görüşleri şöyledir:

Yeni program kâğıt üzerinde güzel. Bizi zorlayan ve kullanmadığımız dersler kalkmış. Fakat yeni dersler nasıl işlenecek acaba? Biz okurken hocalar Sınıf Öğretmenliği alanını bilmiyordu. Çok üst düzeyden gidiyordu. Derslerde kullanabileceğim bilgileri veremediler. Çözüm, sınıf öğretmenliğinde 10 yıl çalışmış, uygulamanın içinden gelen insanların üniversiteye geçmesi. Dersler hep didaktik. Daha çok staj olmalı. (GÖ2-Kadın-23)

İlk 2 sene dersleri meslekle alakalı değildi. Öğretmenlik dersleri 3. Sınıfta başlıyordu. İlk 2 yıl daha iyi kullanılabilirdi. Sanki bu düzenlemeyle eksiklik giderilmiş gibi. Bölüme başladığımda ilk 2 yıl öğretmenlikle ilgili ders arayıp ancak 3. Sınıfta gördüm. O dersleri ipe çektim. Değen dersler oldu. Ama materyal tasarım gibi havada kalan dersler de oldu. Yeni programın öğretim dersleriyle başlaması iyi olmuş. Yeni öğretmenler bizim yaşadığımız anlamsız zorlukları yaşamayacaklar. (GÖ1- Kadın-21)

Sınıf Öğretmenliği son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının yorumları:

Üniversiteye hazırlanırken ilk iki yılda gördüğümüz derslere çok iyi çalıştık. İki yıl yine aynı dersleri gördük. Lisenin devamı gibi oldu. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ağırlık verilmeli. (GÜ1-Kadın)

Devlet ve vakıf okulunda çalışan sınıf öğretmenleri ve 4. sınıf öğretmen adayları yapılan görüşmelerde; ilk iki yıl derslerinin lisenin devamı gibi olduğunu, mesleğe

başladıklarında kullanmadıklarını/kullanmayacaklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenliği yapmadan akademisyen olan öğretim elemanlarının dersleri gereksiz yere zorlaştırdığından şikâyet ederek, akademisyenlerin sınıf öğretmenliği yapanlardan seçilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca katılımcılar öğrencinin nasıl öğrendiği, insan psikolojisi, çocuk pedagojisi vb. ağırlıklı derslere önem verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarına ve sınıf öğretmenlerine sorulan “Hangi dersleri ilave etmek isterdiniz?” sorusunun cevabı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Öğretmen Adaylarının ve Sınıf Öğretmenlerinin 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Hangi Derslerin Yer Almasını İstediklerine İlişkin Anket Bulguları

DERSLER		f	
ÖĞRETİM DERSLERİ	Diksiyon	15	
	Sağlık	5	
	İlk Okuma Yazma (saat ve uygulama artsın)	5	
	Düşünme Teknikleri	5	
	Öğretim Dersleri	5	
	Değerler Eğitimi-Öğretimi	4	
	Eğitim Teknolojileri	3	
	Ekonomi ve Yönetim, Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlar İçin Eğitim, Sınıf Yönetimi, İşaret Dili, Fen Bilgisi, Proje Temelli Öğretim Dersleri	1	
	UYGULAMALI DERSLER	Uygulama ve Staj	10
		Uygulamalı dersler olsun	10
Drama		5	
Oyun		4	
Farklı enstrümanlarla Müzik dersi		4	
Birleştirilmiş sınıflarda uygulama, Hikâye anlatma, Empati, Hayal Gücü, Nim Dersi Oyunları, Sanatsal Etkinlikler, Satranç, Resim-İş		1	
BİREYİ TANIMAYA GELİŞTİRMEYE YÖNELİK DERSLER		Çocuk-Yetişkin İletişimi	4
	Çocuk Psikolojisi	4	
	Temel Cinsiyet Eğitimi, Aile Danışmanlığı, Çocuk Resmini Yorumlama, Çocuğun Yeteneklerini Keşfetme-Geliştirme, Öğrenme Psikolojisi, Gelişim Psikolojisi, Veli ile İletişim	1	

Tablo 4'e göre öğretmen adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin programda yer almasını istedikleri derslerden öne çıkanlar şunlardır: Diksiyon, Uygulamalı Dersler, Uygulama ve Staj derslerinin daha erken başlaması, Drama, Oyun, Müzik dersinde farklı enstrümanlar, Sağlık. Sınıf öğretmenlerinin ifadeleri birebir alıntılanarak aşağıda yer almaktadır. Devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri:

D5.3. *“Diksiyon, Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilere eğitim. İkisinin de alanımda çok fazla gerekli olduğunu düşünüyorum.”* şeklinde açıklamıştır.

D16.3. *“Diksiyon, drama uygulamasının artması, teknolojik cihazların kullanımı ile ilgili eğitim verilmesine dair dersler.”*, şeklinde ifade etmiştir.

D20.3. *“Eskilerden farklı olarak değil de Drama, Müzik, Beden E. ve Oyun Öğretimi derslerinin ders saatinin fazla olması ve içeriğinin zenginleştirilmesini isterdim.”* olarak belirtmiştir.

D12.3. *“Birleştirilmiş Sınıflar uygulamalı olmalı. Stajlar öğretmen kontrolünde planlı ve işe yarar olmalı. Yeterince kontrol edilmeli.”* olarak açıklamıştır.

Özel okulda çalışan sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri:

Ö3.3. *“Bazı teorik yapıya sahip bu derslerden sıkıldım. Ezbercilikten de başka bir şey değil. Teorik olduğu kadar, bir sınıf öğretmenin de işine yarayacak pratik, tasarlama dersleri de olur umarım.”* şeklinde açıklamıştır.

Ö19.3. *“Yeni ders değil de uygulama ve staj gibi derslerin ilk senelerden verilmesini ve saatlerin arttırılmasını isterim.”* şeklinde ifade etmiştir.

Ö15.3. *“Uygulamalı olmasını isterdim. Mesela materyalde sözlü-yazılı sınav olmasın. Veya Coğrafyada gereksiz bilgiler yerine doğuya atandığımızda (atanmadan) anız yakmanın ne olduğunu öğrenelim isterdim.”* şeklinde yorumlamıştır.

Ö8.3. *“Oyun dersi olmasını isterdim. Çünkü ilkokul öğrencileri her türlü oyunu seviyorlar. Bizim de bu konuda daha çok bilgi ve beceri kazanmamız gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca*

eğitim teknolojileri diye de bir ders olabilir. Bu ders materyal tasarımdan ayrı olmalı.” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmen adayları görüşlerini:

Ü23.3. “*Üniversitenin ilk iki senesini öğretmenlik mesleğini öğrenmek adına bomboş geçiyor. İşimize yaramayan birçok ders alıyoruz. Staj uygulaması en geç 2.sene başlarsa mesleğe daha kolay adapte olabiliriz. Son sene birden karşımıza çıkınca afallıyoruz. Deneyimsiz bir şekilde mezun oluyoruz.*” şeklinde ifade etmiştir.

Ü6.3. “*Veli ile İletişim, Çocuk Sağlığı, Diksiyon*”, olarak belirtmiştir.

Ü8.3. “*Çocuk ve Yetişkin İlişkileri, Çocuk İstismarında Neler Yapılmalı*”, şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 5

Öğretmen Adaylarının ve Sınıf Öğretmenlerinin 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Hangi Derslerin Yer Almasını İstediklerine İlişkin Görüşleri

DERSLER		f	
BİREYİ TANIMAYA YÖNELİK DERSLER	Yaratıcı Drama	7	
	Çocuk Gelişimi	5	
	Çocuk Psikolojisi	5	
	Etkili İletişim	4	
	Çocuk Resmi	3	
	Vicdan Dersi	1	
	Psikoloji	1	
	Zekâ Oyunları	3	
	Uygulamaya Yönelik Öğretim Dersleri	3	
	Uygulamalı Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	
DERSLER	Kodlama	2	
	Uygulamalı STEM	2	
	Farklı Enstrümanla Müzik Öğretimi	2	
	Tiyatro, Girişimcilik, Materyal Tasarımı, Öğretmenlik Uygulamaları,	1	
	Uygulamalı Sınıf Yönetimi	1	
	ÖĞRETİM DERSLERİ	Üstün Yeteneklilerle İlgili Ders	2
		Çocuk Edebiyatı	2
		İngilizce Öğretimi, Diksiyon, İşaret Dili, İlk Okuma Yazma, Düz Yazı	1
		Teknikleri, Okul Yönetimi, Planlama, Proje Yönetimi, Demokrasi Dersleri,	1
		Değerler Eğitimi, Milli-Manevi Dersler, Çocuk Şarkıları	1

Tablo 5'e göre sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları sınıf öğretmenliği programında bireyi tanımaya yönelik derslerin ve uygulamalı derslerin daha çok olmasını beklemektedir. Lisans boyunca görülen derslerin;

(i) Öğrenciyi tanımaya ve anlamaya yönelik olmasını (ii) Özellikle öğretim derslerinin öğrenci ihtiyacına göre nasıl yapılandırılacağına anlatılmasını, uygulamalı olarak gösterilmesini, (iii) Drama, çocuk gelişimi, çocuk psikolojisi, etkili iletişim, çocuk resmi, zekâ oyunları, STEM, kodlama gibi derslerle lisans programının güncellenmesini ümit etmektedirler.

Görüşmeler sonucunda sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ifadeleri birebir alıntılanarak aşağıda yer almaktadır. Devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri:

Sayısal derslerin kalkması iyi olmuş. Üniversitede öğretilen dersler ve yapılan tüm çalışmalar ilkökul öğrencilerine göre olsun. Programın sadeleştirilmesi iyi. Fakat içerik nasıl oluşturulacak? Bizde konular çok havada kalıyordu. Öğrenilenlerin ilkökuldaki sınıfa aktarımı çok zor. Bence sahaya inilmeli. Öğretmen ve akademisyenlerin sürekli iş birliği içinde olması gerekiyor. Akademisyenler sürekli sahada olması gerekiyor. Öğretmen ve akademisyen arasında uçurum var. Akademisyenler derste şöyle anlatın diye ders anlatıyorlar. Fakat gerçekte sınıf mevcudu, imkânsızlıklar, fiziki şartlar gibi uygulayamıyorsunuz. (GD3-Kadın-8)

Bizde öğretim dersleriyle, öğretmenlik uygulaması aynı anda başladı. Öğretimle ilgili çok şey bilmeden okullara gittik. Yeni programda "Okul Deneyimi" dersi yok. Uygulama ne kadar erken başlasa o kadar iyi. Son sene staj için çok geç. Uygulama daha erken başlayabilir, böylece daha gerçekçi olur. Üniversite içinde uygulama sınıfı/okulu olabilir. "Seçmeli Dersler" ne olacak acaba? Umarım mesleki ihtiyaçları karşılayacak bir ders ve içerik olur. (GD4-Kadın-5)

Özel okulda çalışan sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri:

Her dersin uygulaması, çocuklarla neler yapabiliriz derslerde diye verilebilir. Öğretmekten ziyade etkinlik dersi. Bunlar her öğretim dersi için geçerli. Dramanın derslere, konulara indirgenmiş hali gibi olabilir. Nasıl uygulamalar yapabiliriz? Hangi etkinlikleri üretebiliriz? Mesleğe başladığımızda kullanılmayan derslerin kalkması güzel. Dersler işlenirken teoriden ziyade uygulamalı olsun. (GÖ4-Kadın-8)

Yeni program kâğıt üzerinde anlamlı duruyor. Fakat nasıl işlenecek? İlk göreve başladığımda 4 yıl boşuna okumuşum, hiçbir şey bilmiyorum diye başladım. Bana hiçbir şey öğretilmemiş. Zamanla, sonra sonra kendimiz araştırarak, öğrenciyle, veliyle birebir muhatap olarak teorik olarak öğrendiğimiz bazı bilgileri nasıl uygulamaya döneceğimizi kendimiz keşfettik. Aslında o 4 yıl içinde biz daha uygulamaya dönük dersler görebilirdik veya hocalar anlattıkları dersleri daha uygulamaya dönük anlatabilirdik. Özellikle hocaların alandan gelmiş olması lazım. Daha önce sınıf öğretmenliği yapmış kişiler olmalı. Öğrenciyle veliyle çalışmış kişiler olmalı ki dersi ona göre anlatsın, zenginleştirsın. Öğrenci lisansta bol bol ders anlatmalı. Hocadan çok öğrenciler aktif olmalı. Öğretim derslerinde, ilkokul düzeyindeki konulara hâkim olacağı kadar içerik olmalı. Bize çoğu derslerde; liseye, üniversiteye ders verecekmiş gibi teorik dersler anlatıldı. Derslerin içeriği ilkokulda nasıl anlatılabilir, öğretilebilir şeklinde düzeltilmeli. (GÖ6-Erkek-23)

Öğretmen adaylarının değerlendirmeleri:

Drama eğitimini ve öğretim derslerini daha uygulamalı almak isterdim. Dersler teorik yerine uygulamalı olsun. Öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli olsun. Öğretim derslerinde konuları nasıl öğreteceğimiz üzerinde durulmalı. Pek çok dersi ve konuyu nasıl öğreteceğimi bilmiyorum. (Ü4-Kadın)

Sınıf öğretmenleri, 2018 sınıf öğretmenliği lisans programından Fizik, Kimya, Biyoloji, Temel Matematik I ve Uygarlık Tarihi gibi derslerin çıkarılmasından memnun olduklarını belirtmektedirler. Fakat içerik ve işleyiş açısından endişeleri devam etmektedir. Bunlar; “ders içeriklerinin ilkokul öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi”, “dersi veren hocaların sınıf öğretmenliği yapmış olarak akademisyenliğe geçmeleri”, şeklindedir. Ayrıca seçmeli ders olarak belirtilen 6 dersin adı ve içeriğinin ne olacağı merak konusudur. Eski programda yer alan “Okul Deneyimi” dersi kaldırılıp stajın sadece son seneye bırakılmış olması katılımcıları şaşırtmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma; sınıf öğretmenliği lisans programını, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Veriler, sınıf öğretmeni adayları ve devlet ve vakıf okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinden açık uçlu sorulardan oluşan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır.

Yeni bir program hazırlanacak olsa, öğretmen adayları mevcut programda yer alan derslerden en çok; Genel Biyoloji, Genel Fizik, Genel Kimya, Uygarlık Tarihi, Sosyoloji, Felsefe, Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri derslerini çıkartmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu dersleri çıkarma sebeplerini; “derslerin içeriği ağır”, “bazı dersler işimize yaramıyor”, “dersler etkili yöntem ve tekniklerle öğretmiyor”, “verilen dersler ilköğretim programıyla uyumlu değil” şeklinde açıklamışlardır. Ayrıca öğretmen adayları; derslerin hâlâ davranışçı yaklaşımla işlendiğini, stajın her dönem olması gerektiğini, sınıf öğretmenliğini ilgilendirmeyen tüm derslerin çıkarılmasını, MEB-YÖK uyumunun olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının 2006 programından çıkarmayı düşündükleri dersler, 2018 programında çıkartılan derslerle uyumludur.

Benzer bir çalışmaya göre öğretmen adaylarının çoğunluğu “Genel Fizik”, “Genel Kimya”, “Çevre Eğitimi”, “Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı”, “Çocuk Edebiyatı”, “Genel Biyoloji”, “Genel Coğrafya”, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi”, “Sanat Eğitimi”, “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü”, “Müzik”, “Temel Matematik I-II”, “Türk Dili I-II”, “Türk Tarihi ve Kültürü” derslerinin programda etkililiğinin düşük olduğunu belirtmişlerdir (Şahin ve Kartal, 2013, ss.185). Bu araştırmanın ortaya çıkan sonuçlarının Şahin ve Kartal’ın (2013) araştırmalarıyla örtüştüğü söylenebilir. Bir başka çalışmada da Alan Derslerinden en çok yararlanan derslerin sırasıyla İlk Okuma Yazma Öğretimi, İlköğretimde Drama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, en az yararlanan derslerin ise, Canlılar Bilimi, Kimya ve Genel Fizik olduğu görülmektedir (Yavuzer, Dikici, Çalışkan ve Aytekin, 2006, s. 40). Bir

diğer çalışmada ise eski ve yeni program doküman incelemesi yöntemiyle karşılaştırılmış, sınıf öğretmeni ilkokul 1-4. Sınıflardan sorumlu öğretmen olduğundan özellikle genel fizik, genel kimya ve genel biyoloji gibi ilkokul ders müfredatlarında yer almayan derslerin lisans müfredatından da kaldırılmasının olumlu bir gelişme olduğu belirtilmiştir. İlkokul öğrencilerinin öğrenmeleri gereken temel fizik, kimya ve biyoloji bilgilerinin yer aldığı ilkokulda temel fen bilimleri adlı ders ile bu açığın giderileceği düşünülmektedir (Yurdakal, 2018, s. 1491). Konuyla ilgili bir doktora tezinde; uygulamalı çalışmalara daha ilk yıldan itibaren her alan dersi eğitimi için ayrı ayrı başlanması, uygulamalı çalışmaların her dönemde yer alması ve yine Almanya’da ve İngiltere’de olduğu gibi ilk yıldan itibaren bölge okullarında uygulamalı çalışmalar yapılması, sınıf öğretmenliğinden mezun olacak öğretmen adaylarının mesleğe hazır olmaları açısından fayda sağlayacaktır (Kilimci, 2006, s. 286-287). Bu kapsamda bu araştırmanın kaldırılması gereken derslere ilişkin sonuçları diğer araştırmalar tarafından da desteklenmektedir.

Öğretmenin marka değerlerinin araştırıldığı bir çalışmada; ilk sırayı öğretmenin iletişim yeteneği alırken devamında yeni teknolojilerle kendini güncellemesi, öğrenciye ve öğretmeye tutkunluk, ders dışı etkinlikler düzenleme yeteneği, öğretim materyali hazırlama, hak eden öğrencileri teşvik/ödüllendirme, iyilik, doğruluk gelmektedir (Casanguiu, 2016, s. 33). Sıralanan 8 özellikten 5’i öğretmenlerin meslek bilgisi ve insani yönleriyle ilgilidir. Bu araştırmada öğretmen ve öğretmen adaylarının eklemek istedikleri dersler de çoğunlukla bireyi tanımaya ve uygulamaya dönük dersler şeklindedir.

Öğretmenler, İyi bir sınıf öğretmeni yetiştirmek için lisans programının içeriğinde “uygulamaya ağırlık verilmeli”, “yoğun içerikler yerine işlevsel içerikler belirlenmeli”, “İçerik belirlenirken ilkokul öğrencilerinin yaş seviyeleri dikkate alınmalı”, “MEB müfredatıyla üniversite müfredatı uyumlu hale getirilmeli” şeklinde değişiklikler önermişlerdir. D1. bu konudaki görüşünü, “İçeriklerin “öğrencilere nasıl daha iyi bir eğitim

sağlanabilir?” sorusu baz alınarak düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çoğu ders, üniversiteden sonra hiçbir işimize yaramıyor.”, şeklinde açıklamıştır. Özoğlu'nun yaptığı çalışmada da, öğretim elemanlarının nicelik ve nitelik bağlamında yetersizliği, fiziksel koşulların yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık olması ve uygulama dersleri ile uygulama okulu-üniversite işbirliğinde yaşanan sorunlar, üniversitelerde verilen eğitimle ilgili başlıca sorunları oluşturmaktadır (Özoğlu, 2011, s. 148).

Devlet ve vakıf okulunda çalışan sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenliği 4.sınıfta okuyan öğretmen adayları özellikle, uygulama ağırlıklı, güncel bilgileri içeren ve insanı tanımaya ve anlamaya yönelik dersleri almak istediklerini belirtmişlerdir. 2018 programıyla öğretmen adaylarına %25 oranında seçmeli ders sunulmuştur. Seçmeli dersler (Yurdakal, 2018, s. 1493-1495), bu araştırmada önerilen derslerin çoğuyla (Yaratıcı Drama, İletişim, İşaret Dili, Çocuk Psikolojisi vb.) uyumludur. Bu dersler bireyi tanımaya ve uygulamaya yönelik güncel konuları içermektedir. Özellikle öğretim derslerinde de sınıf içinde kullanabilecekleri uygulamaya dayalı dersler görmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca olması istenilen dersler, aslında var olan derslerin içerikleri olarak zenginleştirilebilir. Mesela STEM adı altında bir ders yerine bu alanlardaki çalışmaların disiplinler arası yaklaşımı, ilgili derslerde verilebilir. Kodlama, Bilişim Teknolojileri ve Öğretim Teknolojileri dersinin içeriği olabilir.

Konuyla bağlantılı yapılan bir çalışmada; 7-10 yaş öğrencilerinden sorumlu sınıf öğretmenleri için daha çok öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ağırlık verilmesi gerekmektedir (Şahin ve Kartal, 2013, s. 167). Bu çalışmada da öğretmenlik meslek bilgisi dersleriyle ilgili beklentiler; Tablo 4 ve 5'te belirtildiği gibi derslerin uygulamalı olması ve staj ağırlıklı olarak işlenmesidir. Katılımcılar derslerin; öğrenciyi tanımaya ve anlamaya yönelik olmasını, özellikle öğretim derslerinin öğrenci ihtiyacına göre nasıl yapılandırılacağına anlatılmasını, drama, çocuk gelişimi, çocuk psikolojisi, etkili iletişim,

çocuk resmi, zekâ oyunları, STEM, kodlama gibi derslerle lisans programının güncellenmesini ümit etmektedirler.

Program değiştirme ve öğretmen eğitiminde öncelikle 3-18 yaş aralığındaki düzenlemeler önemlidir. Bunun için; programdaki kalabalıklığın azaltılması, daha eğlenceli hale getirilmesi; akademik ve mesleki konular arasında daha iyi bir denge sağlanması, genç insanlara yarının işgücünde ihtiyaç duyacakları becerilerin kazandırılması, öğrenmeyi desteklemede değerlendirme ve sertifikasyon yapıldığından emin olunması, genç insanların bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak seçenekler sunulmasına izin verilmesi gerekmektedir (Donaldson, 2014, s. 180).

Rusya’da akademik ve uygulamalı öğretim temelli yüksek lisans programları "klinik" ilkesine dayalı olarak oluşturulmuştur (Sobolev, 2016, s. 129) . Dünyada uzun yıllar öğretmenlik “sanat” mı “meslek” mi ikileminin yaşandığı tartışmalardan sonra günümüzde öğretmenliğin “klinik uygulama mesleği” haline geldiğini görmekteyiz (Zeichner, 2003; Akt. (Yüksel, 2015, s. 24). Bu araştırmada öğretmen ve öğretmen adaylarının tecrübeyle tespit ettikleri bu durum, gelişmiş ülkelerde uygulamaların yapıldığı bir çalışma alanıdır. Öğretmenler, derslerin işleyişiyle ilgili olarak, uygulamalı derslerin sayısının arttırılmasını, teorik derslerin pratikle desteklenmesini, stajların daha erken başlamasını, alan eğitimi derslerinin birinci sınıftan itibaren verilmesini, derslerin drama yoluyla oyunlaştırılmasını, tavsiye etmişlerdir.

Üçüncü sınıfta göze çarpan en büyük değişiklik ise okul deneyimi dersinde olmuştur. Öğretmenler stajın 1.sınıftan itibaren başlatılmasını beklerken Okul Deneyimi dersinin programdan çıkarılmış olmasına şaşırduklarını ifade etmişlerdir (GD4-Kadın-5). 2006 lisans programında, sınıf öğretmenliği adayları üçüncü sınıfın ikinci döneminde okul deneyimi dersi kapsamında MEB’e bağlı okullara giderek öğretmenin dersini dinlemekte ve bir görüş

kazanmaktaydı. Yeni program ile bu dersin kaldırılması programdaki en büyük aksaklıklardan birisi olarak görülmektedir (Yurdakal, 2018, s. 1492).

Özetle; yeni değiştirilen sınıf öğretmenliği lisans programı öğretmen ve öğretmen adaylarının beklentisi doğrultusundadır. Eklenmesini arzu ettikleri derslerin büyük çoğunluğu seçmeli dersler adı altında yer alan ders havuzunda bulunmaktadır. İlk yıldan itibaren stajın programda yer almasını bekleyen katılımcılar için, beklentiyi karşılamayan tek durum, stajın sadece son sene olmasıdır. Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının yeni programın uygulanma aşamasında beklentileri; ders içeriklerinin MEB-YÖK uyumunu gerçekleştirecek şekilde tasarlanması, derslerin uygulama ağırlıklı olması, akademisyenlerde öğretmenlik tecrübesinin bulunması, şeklindedir.

Sonuçlara dayalı olarak yapılan tartışmaya göre aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Öğretmen eğitim programının ihtiyaçlara cevap verip vermediğini anlamanın en güzel yolu çıktıları yani öğrencileri değerlendirmektir. PISA, TIMSS, TEOG ve YGS gibi sınav sonuçlarına bakıldığında, sadece bilişsel alana yönelik yapılan programın beklenen başarıyı getirmediği görülmektedir. Öncelikle öğretmen yetiştirme lisans programının, ilkökul öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alınarak bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor özellikleri dikkate alınarak içerik ve işleyişinin zenginleştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının programda en fazla yer bulmasını istedikleri dersler, insanı tanıma- anlama, öğrencinin öğrenme zorluğunda nasıl çözüm bulabileceklerine yönelik Psikoloji ve Eğitim Psikolojisi gibi derslere ağırlık verilmesidir.
2. Derslerde mesleğe yönelik uygulama çalışmalarına ağırlık verilmesi lisans öğrencilerinin daha donanımlı yetişmesine katkıda bulunabilir.
3. Akademisyenlerin istihdam edilmesinde, öğretmenlik deneyimi dikkate alınmalıdır.

4. Öğretmen ve öğretmen adayları uygulamalı öğretim derslerinin programa eklenmesini istemektedir. Bunun için üniversitelerin bünyesinde “uygulama okulları” açılabilir. Böylece öğretmen adayları, uygulamayla teoriği bir arada deneyimleme şansına sahip olabildiği gibi 4 yıl boyunca öğretim üyesi ve öğretmen eşliğinde staj da yapabilir. “Uygulama okulları”nın bir faydası da alan eğitimi derslerinin uygulamayla eş zamanlı yürütülmesini sağlamasıdır.
5. Sınıf öğretmenliği lisans programı hazırlanırken hedef, öğretmen adayını okulda meşgul etmek değil, meslekî becerilerle en iyi şekilde donanmış olarak mezun olmasını sağlamak olmalıdır.
6. Aynı çalışma örneklem grubunu daha geniş tutarak Türkiye’nin yedi bölgesinden öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yapılabilir. Böylece lisans programının ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı Türkiye genelinde belirlenmiş olabilir.
7. Öğretmen ve öğretmen adaylarına herhangi bir lisans programı vermeden; siz olsaydınız nasıl bir sınıf öğretmenliği lisans programı hazırlardınız, diyerek katılımcıları sınırlandırmadan yeni bir program hazırlamaları istenebilir.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (1994). *Türk eğitim tarihi*. İstanbul: Kültür Koleji 4.
- Atanur Başkan, G., Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/50255>
- Aydın, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1. Erişim adresi: <http://kuey.net/index.php/kuey/article/view/645>.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018).

Bilimsel araştırma yöntemleri (24. b.). Ankara: Pegem Akademi.

Casangiu, L. (2016). On a romanian branding of the teachers for primary school. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 9(58), s. 27-35.

Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), s. 209. Erişim adresi: http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1473916686_16.makale.pdf.

Donaldson, G. (2014). Teacher education and curriculum change in scotland. *European Journal of Education*, 49(2), s. 176-191. Erişim adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/ejed.12077>.

Erbilgin, E. ve Boz, B. (2013). Matematik öğretmeni yetiştirme programlarımızın Finlandiya, Japonya ve Singapur programları ile karşılaştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), s. 156-170. Erişim adresi: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/286-published.pdf>.

Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2008). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 89-102 (95). Erişim adresi: <http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/3675/89-102.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hallam, S. (2009). An evaluation of the social and emotional aspects of learning (seal) programme: promoting positive behaviour, effective learning and well-being in primary school children. (V. ERIC, Dü.) *Oxford Review of Education*, 35(3), 322-323.

Kilimci, S. (2006). *Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Erişim adresi: <http://libratez.cu.edu.tr/tezler/6141.pdf>

- MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı (EARGED). (2011). *MEB 21. yüzyıl öğrenci profili*. Ankara: MEB. Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/21.%20yy_og_pro.pdf.
- Ötken, Ş. ve Anıl, D. (2016). İlköğretim 7. sınıf başarısını yordayan değişkenlerin belirlenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi* www.e-ajeli.com, 4(1), 13-14. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/224010>.
- Özcan, M. (2013). *Okulda üniversite: Türkiye'de öğretmen eğitimini yeniden yapılandırmak için bir model önerisi*. TÜSİAD. Erişim adresi: <file:///C:/Users/Samsung/Downloads/TUSIAD-Rapor-egitim-Aralik2013.pdf>.
- Özoğlu, M. (2011). Türkiye'nin öğretmen "yetiştirme" politikası. *21. yüzyılda TÜRKİYE'nin eğitim ve bilim politikaları sempozyumu* (s. 6). Ankara: Eğitim Bir Sen. Eğitimciler Birliği Sendikası. Erişim adresi: http://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/235-egitimbirsen.org.tr-235.pdf.
- PISA 2015 ulusal raporu*. (2016). MEB. Erişim adresi: http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2016/12/PISA2015_Ulusal_Rapor.pdf.
- Sobolev, A. B. (2016, Şubat). The teacher education development program: new challenges. *Russian Education ve Society*, (58), s. 121-132.
- Şahin, Ç. ve Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1). Erişim adresi: <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/138951-2014012911547-9.pdf>.
- Yavuzer, Y., Dikici, A., Çalışkan, M. ve Aytekin, H. (2006). Sınıf öğretmenliği mezunlarının öğretmen yetiştirme programından yararlanma düzeylerine ilişkin görüşleri (Niğde üniversitesi örneği). *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(32), s. 35-41. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423874938.pdf>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldırım, N. ve Öner, S. (2016). Etkili/Başarılı sınıf öğretmenleri üzerine nitel bir analiz. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 135-155.

Erişim adresi: http://kefad.ahievran.edu.tr/InstitutionArchiveFiles/f44778c7-ad4a-e711-80ef-00224d68272d/d1a3a581-af4a-e711-80ef-00224d68272d/Cilt17Sayi3/JKEF_17_3_2016_135_155.pdf

YÖK (2018). Sınıf öğretmenliği lisans programı. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Sinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Yurdakal, İ. H. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 6(29), s. 1483-1499. DOI: 10.7816/ulakbilge-06-29-10

Yüksel, S. (2015). Öğretmen yetiştirme politikalarında dönüşüm: 21. yy. öğretmenini yetiştirme. *Türkiye Özel Okullar Birliği Dergisi*, (32), 23-28. Erişim adresi <https://www.tozok.org.tr/dergi/Nisan2015/files/assets/basic-html/page6.html>

Extended Abstract

The fact that teachers are educated with programs appropriate to age, individual and community needs is very important for training of students. Since Tanzimat reform era, there have been continuous changes in the understanding of teacher training and the programs (Akyüz, 1994; Aydın, 1998). The last change was made in 2018. The new program started to be applied to undergraduate students starting 1st year in 2018-2019 academic year. The other undergraduate classes continue with the 2006 program.

This study aims to determine classroom teaching undergraduate program's (2018) status of meeting the professional needs of the prospective teachers. The following questions were used to reach the aim of the study:

1. If a new program is to be prepared, which of the courses in the current program (2006) do you want to remove?
2. Which courses do you want to be included in the Classroom Teaching Program (2018)?

“Phenomenology” one of the qualitative research designs was used in the study. In order to investigate the phenomena that are not completely alien to us, and that we can not understand the exact meanings, phenomenology is used (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 69). The study group is consisted of the prospective teachers studying in the 4th grade of classroom teaching program and classroom teachers working in state and foundation schools.

Participants stated that they would like to remove the courses of General Biology, General Physics, General Chemistry and Civilization History from the program. They want courses related to recognition of the individual and practical courses to be more involved in the new program.

The newly changed classroom teaching program is in line with the expectations of teachers and prospective teachers. The majority of the courses they wish to be added to the program are included in the course pool under the name of elective courses. For the participants who expect the internship to take part in the program starting from the first year, the only situation that does not meet their expectation is that the internship is included only in the last year. The expectations of classroom teachers and prospective teachers at the stage of implementation of the new program are; designing the course contents in a way to realize the compliance of the Ministry of Education and Higher Education; having practice weighted courses; having the experience of teaching in academicians. The suggestions were developed in connection with the findings.